

DISSERTATIO II.

DE DECRETO OMNIPOTENTIÆ
applicativo.

Inter decreta divina particularia, in quibus major est difficultas, & quæ solum in hoc tractatu evolvimus, unum est, & difficillimum explicatu decretum applicativum omnipotentia, præsertim ad effectus liberos, illiusque tendentia, de quo modo ex professo tractabimus.

SECTIO I.

An ut omnipotentia Dei operetur ad extra debeat per aliquem actum divinæ voluntatis applicari?

Premitto primo cum omnibus Theologis, præter Nicolaum Bonetum, Pelagium, Durandum, Dolam, & novissimè Patrem Aguilæ, Peruanum in Philosophia loquentem de possibili: Deum immediatè concurrere ad omnes effectus creatos, qui fiunt à causis secundis; nam id exigit perfectissimum dominium Dei, & subjectio creaturæ. Secundo: quod divina omnipotentia ex se est intrinsicè, & essentialiter determinata, ut si aliquis effectus creatus existat, per illius existat influxum, sive positivum; sive permissivum prout res fuerit bona, vel mala. Ratio est: quia omnipotentia sine tali determinatione non esset summè perfecta, cum non esset

SECTIO I.

esset talis, cui omnia creata immediatè subjicerentur, & à qua in esse, & conservari dependerent.

Cum igitur hæc essentialis, & signata omnipotentia determinatio non sit *absoluta*, sed tantum conditionata, respectu existentia effectus, quoniam componi potest cum eo, quod Deus nil velit producere: inquirat questio: an ut omnipotentia in actu secundo operetur, præter dictam essentialem determinationem requirat aliam determinationem contingentem, instantemque in aliquo divinæ voluntatis exercitio, quod sit applicativum illius ad operandum. Præmitto tertio: quod Deus non operatur ad extra ex necessitate naturæ, sed ex suæ voluntatis arbitrio, indeque ut aliquod contingens creatum existat, dari debet aliquod divinæ voluntatis liberum exercitium.

Id patet ex pluribus scripturis, ut est illa sapientia 12. *quomodo posset aliquid permanere, nisi tu voluisses?* Et illa Apocalypsis 4. *Propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.* Atque etiam ratione: quia si Deus non operatur ad extra ex necessitate naturæ, operatur liberè, vel immediatè, vel mediatè: operari autem liberè nequit, nisi aliquis divinæ voluntatis actus liber intercedat. Est autem difficultas: an hic actus liber sit prævius, seu applicet in *actu primo* omnipotentiam ad actum secundum? Seu sit *ipse actus secundus*, hoc est, ea actio, qua omnipotentia ad extra operatur? Uti defendit Magister Palanco, & tenentur dicere omnes non distinguentes

guentes adhuc formaliter omnipotentiam à voluntate, ac per consequens non distinguentes actionem omnipotentiae à decreto applicativo illius.

Nostri igitur conclusio est cum ferè omnibus Theologis: ut divina omnipotentia operetur ad extra debet applicari in actu primo per actum prævium divinæ voluntatis, ac per consequens distinctum ab actione, qua omnipotentia operatur. Probatur conclusio ex Divo Thoma 1. part. quæst. 25. art. 1. ad quartum aiente: *Dicendum, quod potentia non ponitur in Deo, ut aliquid differens à scientia, & voluntate secundum rem, sed secundum rationem: in quantum scilicet potentia importat rationem principij exequentis id, quod voluntas imperat, & ad quod scientia dirigit; & art. 5. ad primum inquiriente: potentia intelligitur ut exequens; voluntas autem ut imperans; scientia ut dirigens.*

Ex quibus sic argumentor: potentia, quæ est principium exequens id, quod voluntas imperat, & est formaliter, seu secundum rationem differens à voluntate, eget prævio actu voluntatis, ut exequatur suam actionem distinctam ab eo voluntatis actu; sed talis est omnipotentia, juxta Divum Thomam: ergo ut divina omnipotentia, &c. Aliter: potentia distincta saltem formaliter à voluntate, & exequens id, quod voluntas imperat se habet sicut nostræ potentiae exteriores, v. g. ambulativa respectu nostræ voluntatis; sed nostræ potentiae exteriores, utpotè de se indifferentes ad operandum, & non,

indigent ut determinentur ad operandum prævio actu voluntatis, qui ab earum actione distinguitur, & eas reddit in actu primo expeditas: ergo pariter omnipotentia.

Probatur deinde conclusio ratione: potentia operativa ad extra, cujus actio non est actus voluntatis, & alias est indifferens ad operandum, & non; dependetque à voluntate in operando, est potentia, quæ debet applicari per actum prævium voluntatis; sed talis est omnipotentia: ergo ut omnipotentia operetur, &c. Major est certa, & minor etiam quoad omnia, præter illud de distinctione actionis omnipotentiae ab actu voluntatis. Probatur igitur sic: actus divinæ voluntatis est Deo immanens, & intrinsecus; sed actio omnipotentiae est extrinseca Deo, & transiens: ergo omnipotentia est potentia, cujus actio non est actus divinæ voluntatis. Probatur minor: actio, qua omnipotentia producit actum vitalem, & liberum creaturæ, aliosque effectus à causa secunda prodentes est ipsa actio creaturæ; sed hæc est extrinseca Deo, & transiens: ergo & actio omnipotentiae.

Probatur major: si actio omnipotentiae non esset ipsa actio creaturæ, vel esset actio *directa* immediatè productiva effectus, & comitans actionem creaturæ; vel esset actio *reflexa* immediatè producens actionem creaturæ, & mediatè effectum; sed quodcumque dicas, evidenter incidis in Durandissimum: ergo ne devoretur tantum absurdum, dicendum est, quod actio om-

omnipotentia est ipsa actio creaturæ. Probatur minor: nam si dicas primum, jam actio creaturæ non dependebit ab influxu omnipotentia: si secundum, effectus creatus solum mediata ab omnipotentia pendeat, quod Durandus aiebat: ergo quodcumque dicas incidit in Durandissimum. Si dicas: dari in omnipotentia duplicem actionem, aliam terminatam ad effectum, & aliam ad actionem creaturæ, multiplicas actionum reflexiones contra Philosophum, & Divum Thomam, tollisque libertatem creaturæ, cum ejus actum facias dependentem ab actione Dei identificata cum decreto, & cum actu connexa.

ARGUMENTA CONTRARIA.

Argumentum primum: Divus Thomas 1: part. quæst. 25. de potentia art. 1. ad secundum, ait: *Sed actio Dei non est aliud ab ejus potentia, sed utrumque est essentia divina.* Et ad tertium ait: *Dicendum, quod potentia in rebus creatis non solum est principium actionis, sed etiam effectus: sic igitur in Deo salvatur ratio potentia quantum ad hoc, quod est principium effectus; non autem quantum ad hoc, quod est principium actionis, quæ est divina essentia.* Ex quibus sic: actio Dei est divina essentia: ergo est immanens Deo per identitatem cum suo decreto; sed eo ipso decretum non est actus prævius applicans omnipotentiam in actu primo, & distinctus ab actione, quæ operatur ad extra: ergo omnipotentia non debet applicari per actum præviuum.

Præ-

Præmitto ad solutionem ex Patre Suarez: quod volitio divina, qua Deus facit quidquid facit, juxta illud: *omnia quacunque voluit, fecit*, vocatur hic à Divo Thoma *actio Dei*, nimirum, *laxa*, quatenus est quædam divina voluntatis operatio, qua aliquid agit applicando omnipotentiam, & determinando ad agendum; & bene dicit, quod hæc actio est realiter divina essentia per identitatem cum decreto; at verò non potuit dicere, quod est *actio stricta*, scilicet, ea determinatio formalis, qua effectus immediate producitur; alioquin actio Dei eductiva formæ materialis esset etiam divina essentia, & sic hæc reciperetur in subjecto creato, cum de conceptu eductionis, juxta omnes Philosophos, sit, esse dependentiam essentialem sui, & termini à subjecto. Hinc ad argumentum distinguo antecedens: actio Dei laxa est divina essentia, concedo; actio Dei stricta, nego, & consequentiam de actione stricta; similiterque minorem subsumptam.

Sed contra: ergo actio stricta est pura actio, & non terminus, seu effectus actionis Dei; sed hoc est falsum: ergo & solutio. Probatur minor: ipse Divus Thomas in tertium distinc. 18. art. 1. & alibi, ait: *solam operationem divinam esse operationem, & operationes creaturæ esse potius operata, quam operationes; sed hoc est, actionem strictam, quæ est operatio creaturæ, esse terminum actionis Dei: ergo falsum est, quod sit pura actio & non terminus.* Nota: quod Divus Thomas non negat, neque potest negare,

ope-

operationes creaturæ esse propriè operationes ; sed solum vult dicere , quod cum Deus in esse , & operari à nullo dependeat ; è contra verò creatura , affirmari potest , quod sola operatio , Dei est operatio , & omnia alia sunt operata à Deo. Hinc nego minorem : ad probationem , intellecta autoritate modo dicto , nego etiam minorem cum consequentia.

Argumentum secundum: juxta plures Patres, omnipotentia non distinguitur adhuc formaliter à divina voluntate, sed si ita est, actio omnipotentia est actio immanens, seu decretum voluntatis divinæ: ergo decretum applicativum non est actus prævius distinctus ab actione omnipotentia. Probatur major: nam Divus Augustinus loquens cum Deo, ait: *Omnia, quæ ex nihilo creasti; sola voluntate fecisti.* Sanctus Leo Magnus inquit: *Deus, cujus voluntas potentia est.* Et Sanctus Damascenus: *Ipsius Dei potentia nil aliud est, quam bona ipsius voluntas:* ergo juxta Patres, &c. Nota pro intelligentia horum Patrum: quod illi non curant de distinctione, vel identitate formali voluntatis divinæ cum potentia, sed quia divina voluntas talis est, ut possit quidquid efficaciter vult: adeo ut ejus *velle* nunquam separetur à *posse*, ideo dicunt, ejus voluntatem esse potentiam. Hinc vel nega majorem propter *ly formaliter*, vel eam distingue ita expressam: *voluntas Dei est potentia, quatenus velle Dei efficaciter nunquam separatur à posse,* concedo; in alio sensu, nego.

Argumentum tertium: si neque omnipotentia

tia

tia est voluntas, neque actio voluntatis est actio omnipotentia, non est summè perfecta efficacia divinæ voluntatis, cum à nobis concipiatur sine virtute executiva perfecta, & infinita; sed voluntas, & ejus efficacia est summè perfecta: ergo omnipotentia est voluntas. Distinguo majorem: non est summè perfecta intra suum genus, nego; extra, concedo, & distinguo probationem: *sine præcise*, concedo; *sine realiter*, aut virtualiter, nego. Etenim quodlibet attributum formaliter ex conceptu suo est summè perfectum intra suum genus, v. g. voluntas in genere voluntatis, & potentia in genere potentia; non tamen debet esse formaliter summè perfectum extra genus suum, sed sufficit, quod realiter habeat perfectionem aliorum attributorum, licet ab ea in suo conceptu præscindat, alioquin voluntas, & intellectus in Deo non distinguerentur formaliter contra omnes.

Argumentum quartum: actio, qua omnipotentia producit effectus à solo Deo pendentes, non distinguitur à decreto de eorum productione: ergo pariter actio, qua producit effectus pendentes à causis secundis, cum respectu omnium sit eadem omnipotentia. Nota: quod quando effectus ita procedit ab una causa, ut poterit procedere ab alia, cum ipse sit de se indifferens ut procedat ab hac causa, vel non, & similiter hæc causa sit indifferens ad illum producendum, requiritur actio superaddita, distinctaque ab utroque, quæ sit formalis determinatio, talem autem indifferentiam, ut communiter docent Philosophi.

D

Inde

Inde fit, quod cum omnipotentia sit de se in-
differens ad effectus creatos producendos, & hi
sint etiam indifferentes, ut vel à sola omni-
potentia, vel ab ea. & causa secunda producantur:
quia juxta communioem sententiam, datur po-
tentia obedientialis in quolibet ad quodlibet,
adhuc respectu effectuum à solo Deo penden-
tium, requiritur actio superaddita. Quod si ali-
quis effectus sit, qui à solo Deo dependeat, ita
ut potentia obedientialis respectu illius repug-
net, tunc adhuc actio productiva illius non de-
bet esse immanens Deo, & cum decreto iden-
tificata, quia potest dici cum Patre Ramires,
de prædestinatione, disp. 6. capite 1. quod
tunc actio identificatur cum solo termino, nam
hic est essentialiter determinatus, ac per con-
sequens determinatio sui, ut à sola omnipoten-
tia procedat: per hoc tamen non tollitur, quod
sit possibilis creatio identificata cum decreto, ut
in Philosophia defendi. Hinc, nego antecedens
cum consequentia.

Argumentum quintum: intellecta divina vo-
luntate ut efficaciter decernente aliquid objec-
tum, & præcisa omni alia potentia executiva,
illud existeret; sed non sine aliqua potentia pro-
ductiva ad extra: ergo voluntas est formaliter
talis potentia, ac per consequens omnipotentia
non distinguitur formaliter à voluntate divina,
ut *decretiva*, nec ejus actio à decreto. Nego ma-
jorem, quia tunc divina voluntas non haberet
effectum *effectivè efficacem* ex defectu potentia
executivæ; sed solum *efficacem affectivè*, id est,
af.

SECTIO I.

affectum sine effectu, sicut nos sæpè habemus.
Neque obest, quod in eo casu esset voluntas
divina chymærica, utpotè ejus *velle efficaciter*
separaretur à *posse*, nam hæc chymæra, non ex
mea conclusione, sed ex argumento tuo, &
sententia sequitur.

SECTIO II.

*Quale sit decretum applicativum omni-
potentiæ, tam ad effectus necessarios,
quam ad liberos?*

Præmittendum est: quod applicatio omni-
potentiæ potest esse, vel ad effectus à solo
Deo pendentes, ut est productio Angeli, vel
ad effectus pendentes à Deo, & creatura, ut
sunt actus vitales: vel ad effectus physicos ne-
cessariò productos à causa creata, ut est calor
ab igne; vel ad effectus moraliter, sed tantum
materialiter malos, ut est odium Dei necessa-
riò productum ab homine, & actus etiam pri-
mo primi circa objectum prohibitum, vel de-
nique ad actus liberos, sive bonos, sive malos
formaliter, & de omnibus his quæritur, qua-
liter Deus ad illos suam omnipotentiam appli-
cet? An, scilicet, per decretum cum effectu
connexum, & efficax vel per decretum indiffe-
rens, seu compatibile, tam cum effectu, quam
cum carentia illius? Pro resolutione fit.

Prima conclusio cum communi Theologo-
rum sententia: Deus ad effectus ab eo solo
D 2 pen-